



RÄTLA KÜLA ARENGUKAVA

2023 - 2027

Kinnitatud 28.12.2022 Rätla küla koosolekul / Rätla Külaseltsi üldkoosolekul

1. Sissejuhatus

Käesolev arengukava on koostatud aastateks 2023 - 2027.

Arengukava paneb paika Rätla küla visiooni ja sellest lähtuvad arengueesmärgid. Arengukava on küla tegevuse, eesmärkide ja rahaliste vahendite kavandamise aluseks olev dokument. Arengukava sisaldab ühelt poolt ülevaadet praegusest küla olukorrast, teisalt aga vaatab tulevikku, pannes paika pikemaajalised arengu suunad ja eelistused ning tegevuse kavandamise alused.

Arengukava lahutamatuks osaks on kohalike elanike kaasamine nii koostamise kui ka eesmärkide saavutamise protsessi. Sellel eesmärgil on kogutud andmed Rätla küla praeguse olukorra kohta, pandud paika küla tugevused, nõrkused, võimalused ja ohud (SWOT analüüs). Lisaks arutletud külaprobleemide üle ja võimalikke lahendusi nende likvideerimiseks.

2. Rätla küla olukord (28. detsembril 2022)

Rätla küla asub Raasiku vallas Harjumaal, Aruvalla - Jägala mnt. 13. kilomeetrilt keerab ära Rätla teele, küla alguseni on sealt pisut üle kilomeetri. Rätla küla keskust tähistab lipumast ja Harju-Jaani kihelkonnavärvides postkastide varjualune. Keskuseni on peateelt 2,5 kilomeetrit. Rätla külast idasse jääb Anija vald, piirina lookleb kahe valla vahel Jõelähtme jõgi. Külast lõunasse jääb Kiviloo küla. Varasematel aastatel on Kiviloo ja Rätla vahel olnud korralik sõidutee, kuid alates Tallinna veevarustust täiendava kanali rajamisega on teosa käesoleval ajal suletud. Rätlast läände jääb Perila küla. Ajalooliselt on Rätla mõis ja maad kuulunud Perila mõisa juurde. Rätlast põhja jääb Peningi küla, kus tänaseks asub Rätla elanikele lähim kauplus ja raamatukogu.

Rätla külas on 16 majapidamist ja üks kolme korteriga korrusmaja. Küla võib lugeda hajaasustus piirkonnaks.

Küla ajalugu on osaliselt säilinud endise Rätla mõisa kõrvalhoonete näol. Mõisahooned ise on hävinud, selle asemele on kolhooside ajal ehitatud elumaja. Kolhooside ajal oli Rätlas karjalaut, Rätla ise kuulus Tasuja kolhoosi ning oli Pikavere külanõukogu haldusalas.

Rätla mõis (saksa k *Rette*) asutati millalgi peale 1645. aastat, mil Rootsi kuninganna Kristiina kinkis varem Perila alla kuulunud maatüki David Reimer von Rosenfeldtile. Hiljem on mõis kuulunud ka von Baggehufwudtidele. 1784 ostis mõisa Claus Gustav von Baranoff. Kui ta 1796 ostis ka Perila mõisa, sai Rätlast faktiliselt Perila kõrvalmõis, milliseks ta jäi kuni 1910-ndate aastateni.

Kinnitatud 28.12.2022 Rätla küla koosolekul / Rätla Külaseltsi üldkoosolekul

Mõisa väike ja tagasihoidlik puidust peahoone (arvatavasti 18. sajandist) on kaasajal hävinud, sellest on alles vaid mantelkorsten. Säilinud on mõned pargipuud ning paar tugevalt ümber ehitatud kõrvalhoonet.

Ajaloolise jaotuse järgi Harjumaale, Harju-Jaani kihelkonda kuulunud mõis jääb kaasajal Harjumaale, Raasiku valla territooriumile.

Rahvastik

01.12.2022 seisuga elab külas 51 elanikku, neist 24 meest ja 27 naist. Neist 17 on sündinud 2004. aastal või hiljem (ehk siis arengukava koostamise seisuga alaealised).

Lisaks püsielanikele, elavad Rätla kahes talus hooajaliselt nõ suvitajad, kes panustavad külaellu eelkõige suvisel perioodil.

Positiivne on see, et külla on viimastel aastatel juurde kolinud noori lastega peresid, mis on kergitanud külaelanike keskmist vanust - 35,51 aastani.

Külaseltsiga on liitunud 01.12.2022 seisuga 42 inimest, kelle huvid ühel või teisel moel on seotud Rätla külaga.

Seltsielu

Külaelu arendamiseks on moodustati 2018. aastal MTÜ Rätla Külaselts, mille ülesanneteks külaelu edendamine ja elavdamine, järgides käesoleva arengukava täitmist.

Alates 2018. aastast on Rätla külal vastavalt Raasiku valla külavanema statuudile valitud külavanem.

Alates 2014. aastast on külas toimunud iga-aastaselt Teeme Ära talgupäevad, millest osavõtt on igal aastal olnud arvukas. Koostöös heakorrastatud kõik Rätla küla südames asuvad rajatised ja rajatud Harju-Jaani kihelkonnavarvides postkasti varjualune. Külaelanike huvi küla ühistegevuste vastu on suur.

Külas ei ole eraldi seltsi- ega külamaja, kuid selle järele ei nähta ka otsest vajadust.

Küla keset tähistab külaplats, mida külaelanike poolt aastaringselt hooldatakse ja millele on Kohaliku Omaalgatuse Programmi toel projektiga rajatud kiik-varjualune, plats on tähistatud nimesildiga külapingil ja talude viidastikupuuga, mis on samuti rajatud KOP rahastatud projekti toel.

Kinnitatud 28.12.2022 Rätla küla koosolekul / Rätla Külaseltsi üldkoosolekul

Majanduslik seis

Rätla külas on registreeritud 2 ettevõtet: Sannman OÜ (Susisoo saunamaja) ja Unimagun OÜ (Dendropark Smaragd). Mõlema ettevõtte tegutsevad turismiettevõtetena. Sannman OÜ tegeleb majutus- ja puhketeenuste pakkumisega. Unimagun OÜ omab unikaalset dendroparki, mida külastavad eelkõige aiandushuvilised turistid.

Suurem osa elanikest käib tööl väljaspool koduküla. Tööl käiakse nii oma vallas kui ka kaugemal.

Küla taristu

Külas on 17 eraelamut ja üks 3 korteriga kortermaja.

Küla läbivatel teedel on kruusakate. Rätla külla tuleb tupiktee. Prioriteet külaelanike jaoks on külatee, mille heakord on kõigi külaelanike jaoks väga oluline.

Raasiku Vallvalitsusele on tehtud avaldus Rätla tee korrastamiseks ja asfalteerimiseks. Raasiku Vallavalitsus on koostanud vastavad hanked ja lisanud Rätla tee parandustööd ning osaliselt mustkatte alla viimise Raasiku valla teehoiukavasse.

Ühistransporti Rätla külla ei käi. Ainuke avalik transpordivõimalus on koolibuss, mille kasutus on hooajaline.

Kõigis Rätla küla majades on olemas elektriühendus. Külas on olemas mobiililevi, millega esineb kohati probleeme. Mobiiltelefoni kasutab sidepidamiseks suurem osa külaelanikest, lauatelefoni kasutust praktiliselt ei ole. Internetiühenduse saamiseks kasutatakse enamasti mobiiltelefoni operaatorite poolt pakutavaid pakette. Kiire Internetiühenduse loomiseks on tehtud pöördumine EstWin trassiga liitumiseks.

Ühisveevärki ja -kanalisatsiooni ei ole, iga talu on vee- ja kanalisatsiooniühenduse lahendanud iseseisvalt. Kütelahendusena on levinud peamiselt puuküte või õhk, õhk-vesi küttega. Ühes talus on ka maaküte.

Lähimad postkontorid asuvad Arukülas ja Raasikul 13 km kaugusel. Lähim SEB banga automaat asub Raasiku Konsumi juures 13 km kaugusel. Lähim Swedbanga automaat asub Arukülas samuti 13 km kaugusel. Lähim tankla on Jetoil, 13 km kaugusel Arukülas.

Lähim kool ja lasteaed asub Pikaveres - Pikavere mõisakool, mis asub 7 kilomeetri kaugusel. Laste kooli- ja kojuvedu on Raasiku valla poolt hästi organiseeritud läbi koolibussi olemasolu.

Lisaks on vallas põhikoolid Raasikul 13 km ja Arukülas 14 km ning Aruküla Vaba Waldorfkool 13 km kaugusel. Arukülas ja Raasikul on muusikakool „Huvilind“ ja erinevad käsitöö

Lähim kauplus asub 6 kilomeetri kaugusel (Peningi pood). Lisaks on COOP kauplused Raasikul ja Arukülas.

3. Tulevikupilt ja visioon aastaks 2022

Aastal 2027 elab Rätla külas 60 inimest. Küla ajaloolised hooned on konserveeritud ja osaliselt taastatud. Külla on asutatud kolm väikeettevõtet, mis pakuvad kohalikele elanikele tööd. Turismiettevõtted on laienenud ja pakuvad uusi teenuseid. Külateed on heas korras, Rätla tee on külakeskuseni mustkatte all, ülejäänud on korralikult kraavitud ja hooldatud. Küla seltsielu on aktiivne, panustatakse ühiselt kohaliku turismi arendamisse.

SWOT analüüs

Tugevused	Nõrkused
Rahulik ja vaikne elukeskkond;	Teede halb olukord;
Looduskaunis, puhas ja privaatne keskkond;	Liikluspiirangutest mitte kinnipidamine (sellest tulenevad ohtlikud olukorrad, tee olukorra halvenemine);
Tallinna lähedus;	Inimeste töökohad külast kaugel;
Teenuskeskused on lähedal;	Vähene ettevõtlus külas;
Sobib elukeskkonnaks väikelastega peredele;	Ühistranspordivõimaluse puudumine külas;
Keskmine vanus nooremajapoolne;	Inimeste ajapuudus küla ühistel ettevõtmistel osalemisel;
Ettevõtluse olemasolu külas;	Tühjalt seisvad suured ja lagununud põllumajandushooned;
Aktiivsed ja erinevate oskustega inimesed;	Rasketes ilmastikuoludes talvisel ajal on teede kasutus piiratud;
Külaseltsi ja külavanema olemasolu;	Hajaasustuses on naabrite kinnistul toimuvat märgata, puudub naabrivalve;
Kooli- ja kojuveo hea korraldamine Raasiku valla poolt;	Sage metsavedu lõhub teid;
Igakülgne kodulähedane huvitegevus/-haridus;	Loodusõnnetuste või muu kriisisituatsioonideks vajalike seadmete ressursside nappus või puudumine;
Toimiv prügimajandus;	Ühtse kriisiplaani puudumine
Kokkuhoidev sõbralik kogukond, koostöö kogukonna vahel;	
Külaplats, kooskäimise võimalused;	
Viidastatud külaplats;	
Kiirus- ja massipiirangud Rätla teel;	
Raasiku valla teehoiukavas Rätla tee remonttööde planeeringud;	
Kriisiplaani loomine.	

Ohud	Võimalused
<p>Elanike külas ei ole suurenenud;</p> <p>Ääremaastumine;</p> <p>Külateede jätkuv lagunemine;</p> <p>Liikluskorralduse eiramine;</p> <p>Metsavedude ja põllutehnikaga lõhutakse teed;</p> <p>Erateedest tulenevad probleemid;</p> <p>Investeeringute puudus;</p> <p>Kortertermajas majaesise kinniparkimise tõttu ohuolukorrad (nt kiirabi ei pääse ligi);</p> <p>Vabalt ringi jooksvad koerad (oht elanikele);</p> <p>Naabrivalve puudumine- hajaasustuses ei ole märgata naabrite juures toimuvat (varguste oht)</p> <p>Lagunevate hooned võivad muutuda eluohtlikeks (tulekahju korral on oht põhjavee reostuseks ja suureks keskkonnakahjuks)</p> <p>Külal puudub kriisiplaan (generaatorite, salvkaevude jms olemasolu)</p>	<p>Seltsitegevuse edendamine;</p> <p>Laste ja noorte ühistegevused;</p> <p>Küla areng läbi turismiarenduse;</p> <p>Rätla küla tutvustamine ja turundamine läbi brändiürituste korraldamise;</p> <p>Parkimise parem korraldamine kortermaja juures koostöös vallavalitsusega;</p> <p>Ühiselt pöördumiste koostamine elektriteenuse pakkuja(te)le elektriühenduse parandamiseks;</p> <p>Koostöö teiste seltsidega külaelu aktiveerimise eesmärgil;</p> <p>Küla infoliikumise parandamine (veebileht);</p> <p>Küla heakorra parandamine elukeskkonna atraktiivsemaks muutmiseks;</p> <p>Rätla tee olukorra parandamine (1,7 km pikkuses tee remont: kraavitused, jämekillustikuga pindamine, drenaaži ja truupide paigaldus, mustkatte paigaldus 240 m külavahetele) külaelanike elukvaliteedi ja turvalisuse parandamiseks, ettevõtluse arendamiseks;</p> <p>Projektide elluviimine külaelu aktiveerimiseks ja küla elukeskkonna parandamiseks;</p> <p>Vallavalitsuse koostöö külavanemaga metsa vedude korraldamisel;</p> <p>Vallavalitsuse koostöö ohtlike kinnistute likvideerimiseks;</p> <p>Küla kriisiplaani koostamine (külas olevate ressursside kaardistamine)</p>

4. Eelisarendatavad valdkonnad

4.1. Konkurentsivõimelise infrastruktuuri tagamine (teede olukord, elektriühendus)

Rätla küla kohalike elanike jaoks on suureks arengu takistuseks **teede halb olukord** ning sellest tulenev halb ühendus teiste piirkondadega. Küla läbivad kruusateed muutuvad kevadel ja sügisel kohati läbipääsmatuks, lisaks tekib halva ja aeglaselt läbitava tee tõttu kaugust kahekordistav efekt. Läbimatud teed takistavad või aeglustavad pääste- ja kiirabimeeskondade kohalejõudmist eluolukorras seisundis elanikeni, seades ohtu külaelanike elu ja tervise. Lisaks pärsib lagunenu tee ka külas asuvate ettevõtete külastatavust ja konkurentsivõimet.

Selle parandamiseks on kavas:

- Rätla teede olukorra parandamiseks igal aastaajal läbitavaks muutmise eesmärgil pidevalt avalduste tegemine vallavalitsusele **Rätla tee olukorra parandamiseks (1,7 km pikkuses tee remont: kraavitused, jämekillustikuga pindamine, drenaaži ja truupide paigaldus, mustkatte paigaldus 240 m külavaheteele);**
- osalemine Regionaalsete Investeeringute toetuse ja Kohaliku Omaalgatuse programmis;
- külas toimuvate ürituste teabe ja muu informatsiooni (sh vallavalitsuse ja teiste asutustega seonduva) tõhusam levitamine, tagamaks küla sisese informatsiooni kättesaadavus kõigile huvigruppidele;
- ühiste pöördumiste koostamine elektriteenust pakkuva(te)le ettevõtja(te)le elektriühenduse stabiilsuse ja kvaliteedi tagamiseks;
- valla arengukavas kaasärääkimine (eelkõige läbi külaseltsi liikmete osalemise temaatilistel infokoosolekutel jms).

4.2. Aktiivse külaelu arendamine seltsi- ja ühistegevuse kaudu parema elukeskkonna nimel

Külas ja ümberkaudses piirkonnas on aktiivsed ja osavõtlikud inimesed, kes on harjunud käima külas toimuvatel üritustel (näiteks talgud).

Järjepidev ürituste korraldamine on muutnud need ka populaarseks, pakkudes vaheldust küla igapäevaellu. Külaelu traditsioonide säilitamiseks ja nende olulisuse rõhutamiseks on vajalik jätkuvalt ühisürituste korraldamine ning inimeste suurem kaasamine.

Külas asub ka lagunev kinnistu (Tedre), mille omanik on Soome kodanik ja elab seal. Külaelanike soov on, et kinnistu osas leitakse lahendus - kas survestada valla poolt omanik kinnistut korrastama või saada kinnistu külaseltsi kasutusse.

Kinnitatud 28.12.2022 Rätla küla koosolekul / Rätla Külaseltsi üldkoosolekul

Teine lagunev kinnistu on Räägu, millel asub vana nõukogude aegne laut. Lauda katus variseb järk-järgult sisse, lisaks on laudas suures hunnikus vanu riideid, autode varuosi ja mingeid kemikaalide mahuteid. Olukorras, kus hoone on järelvalveta, võib see süttimise korral tekitada suurt keskkonnareostust, sealhulgas ka reovee või kustutusvee valgumisega 80m sügavusele sealsest puurkaevust.

Olukorra parandamiseks on kavas:

- seltsitegevuse arendamine ja aktiivsemaks muutmine, kaasates kõiki huvigruppe ja kasutades ära olemasolevaid võimalusi (kohapealsed ettevõtted, aktiivsete inimeste grupp jne);
- tagada külavanema olemasolu (järjepidevalt 4 aasta tagant valimised), kelle ülesandeks on vahendada informatsiooni küla ja valla vahel.
- koolituspäevade korraldamine koos teiste Raasiku valla külade külavanematega;
- koostöö tihendamine teiste külade, seltside ja ka vallavalitsuse ja valla allasutustega (selles osas oluline roll külavanemal);
- ühisürituste korraldamiseks, ühiselt ideede elluviimiseks, vahendite hankimiseks jne projektitaotluste koostamine;

4.3. Väikeettevõtluse arendamine

Külas on ettevõtlus vähe arenenud, mille peamiseks takistuseks on korralik ja remonditud sissesõidutee, mis takistab ligipääsu olemasolevate ettevõtetele ning pärsib ka uue ettevõtluse teket.

Küla seisukohast on käesoleva arengukava perioodil oluline eelkõige olemasoleva ettevõtluse säilitamine. Külaelanike keskmine vanus ja noorperede innukus ennustab ettevõtluse arengut küla arengukava kehtivuse perioodil.

Olukorra parandamiseks on kavas:

- Jätkuvalt omavalitsusele pöördumiste koostamine kohalike teede olukorra parandamiseks: tolmutõrje, mustkatte paigaldamine, kraavide rajamine liigvee ärajuhtimiseks, teeäärte tasandamine, et vesi teele ei koguneks;
- Rätla küla läbiva palverännutee Piritalt Vana-Vastselliina kajastamine erinevates kanalites;
- Rätla küla kodulehe loomine;
- Rätla külas asuvate ettevõtete reklaamimine läbi külaelanike, et tagada olemasolevate ettevõtete külastatavus;
- Rätla küla ürituste korraldamine külas asuvate ettevõtete juures;
- Lagunenud hoonete heakord (tagamaks küla visuaalne heakord ning atraktiivsus).

4.4. Looduskeskkond ja heakord

Looduskeskkonna puhtuse ja välisilme seisukohalt on vajadus küla piiril asuvate vanade Veskimäe siloaukude sulgemiseks. Siloaugud kujutavad endast ohtu heakorrale, kuna on muutunud osaliselt isetekkeliseks prügimäeks. Oluline on isetekkelise prügimäe sulgemine (kinnistu omaniku survestamine). Külaelanike ootus on, et siloaukude kinniajamisel võiks tekkida mägi. Tegemist on hea ligipääsetavusega Raasiku valla kõrgeima punktiga, mis võiks saada ka piirkonna üheks külustusobjektiks. Üldiselt on küla heakord hea ning prügivedu on piirkonnas hästi korraldatud. Küla heakorrale aitab oluliselt kaasa iga-aastaste heakorratalgute korraldamine aastast 2014.

Olukorra parandamiseks ning heakorra tagamiseks on plaanis:

- omavalitsusele pöördumiste koostamine Veskimäe kinnistu omaniku OÜ Põllutehnika mõjutamiseks ja isetekkelise prügimäe likvideerimise korraldamiseks;
- eramaja ümbruste korrastamise propageerimine maakondliku heakorra konkursside raames;
- turvalisema elukeskkonna tagamiseks käivitada naabrivalve;
- jätkuvalt iga-aastaste heakorratalgute korraldamine külas;
- tuletõrje veevõtukohtade asukoha väljaselgitamine ja tähistamine;
- omavalitsusele pöördumiste koostamine lagunevate hoonetega Tedre ja Räägu kinnistute omanike mõjutamiseks.

5. Tegevuskava

Aeg	Tegevus	Vastutaja	Rahastusallikad
2023 - 2027	Iga-aastaste heakorratalgute (talgupäevade) korraldamine vähemalt 1x aastas	Rätla Külaselts, külavanem	Külaselts
2023 – 2025	Tuletõrje veevõtukohtade märgistamine; Kriisiplaani ja kriisiks valmisoleku korraldamine	Rätla Külaselts	Külaselts, KOV toetus

Kinnitatud 28.12.2022 Rätla küla koosolekul / Rätla Külaseltsi üldkoosolekul

2023-2024	Kohaliku brändiürituse loomine	Rätla Külaselts	Külaselts, KOV toetus, projekti-toetused, sponsorlus
2023 - 2024	Teavitustegevused (küla veebilehe loomine ja haldamine, teadetetahvlite haldus)	Rätla Külaselts	Külaselts, KOV toetus
2023 - 2027	Külateede korrashoid (tolmutõrje, greiderdamine 3-5 korda aastas)	Raasiku Vallavalitsus	KOV eelarve
2023 - 2024	Koostöö arendamine teiste külaseltside ja vabauhendustega.	Rätla Külaselts	Külaseltsi eelarve, vabatahtlik töö
2023 - 2027	Küla tee omandi lahendamine	Raasiku Vallavalitsus	KOV
2023 - 2027	Lagunevate hoonete likvideerimine	Raasiku Vallavalitsus, Rätla Külaselts	KOV järelvalve
2023-2027	Rätla tee 1,7 km pikkuses remont: kraavitused, jämekillustikuga pindamine, drenaaži ja trupid paigaldus, mustkatte paigaldus 240 m külavahetele.	Raasiku Vallavalitsus	KOV eelarve
2023-2027	Külaplatsi hooldus, küla tegevuste tutvustus turismi arendamiseks	Rätla Külaselts	Külaselts
2023 - 2027	Küla ajaloo jätkuv uurimine ja ajalooliste andmete põhjal tegevuskava koostamine küla ajalooliste väärtuste säilitamiseks	Rätla Külaselts	Külaselts, KOV toetus, projektid.